

Bijlage 2a Een professionele leergemeenschap in ontwikkeling

Werkblad *Leren als fundamenteel doel (deel 1)*

Richtlijnen: Geef individueel een eerlijke beoordeling van de huidige realiteit op uw school inzake de implementatie van de indicatoren, zoals vermeld in de linkerkolom. Ga na of er bewijzen of anekdotes zijn waarmee u uw beoordeling kunt onderbouwen. Dit formulier kan tevens worden gebruikt ter beoordeling van bestuurlijke of teamimplementatie.

We zijn ons ervan bewust dat het fundamentele doel van onze school is om alle leerlingen te helpen op hoog niveau te leren; daarom werken we nauw samen om helder te krijgen wat de leerlingen moeten leren en hoe we toezien op het leren van al onze leerlingen.

Indicator van een PLG	We vormen samen met onze collega's een team om meer inzicht te krijgen in eind- en kerndoelen, leerlijnen en referentieniveaus, en instroomverwachtingen van het vervolgonderwijs. Dit gezamenlijke onderzoek heeft het voor alle teamleden mogelijk gemaakt om terug te redeneren en duidelijk te kunnen omschrijven wat alle leerlingen moeten kennen en kunnen na afloop van elk lesblok of elke module en leerjaar.
Introductiefase	De leraren hebben een kopie gekregen van de landelijke kerndoelen en bovenschoolse standaarden, evenals de bovenschoolse richtlijnen inzake het curriculum. Er is geen proces ingesteld of ruimte gemaakt voor besprekingen over het lesprogramma met collega's en de verwachting dat ze dat zullen doen, is nihil.
Beginfase	Een groepje afgevaardigden van de leraren heeft geholpen bij het uitzetten van de richtlijnen voor het curriculum. Degenen die betrokken waren bij de ontwikkeling ervan vinden het een handig hulpmiddel voor leraren. Degenen die niet betrokken waren bij de ontwikkeling kunnen kiezen of ze er gebruik van maken of niet.
Implementatiefase	De leraren werken samen in teams om te bepalen wat de belangrijkste lessen zijn voor elk vak. Ze hebben overleg over een gemeenschappelijk tempo. Sommige teamleden vragen zich af wat de voordelen zijn van al dat werk. Ze vinden dat de samenstelling van het haalbaar en gedegen programma bij het (bovenschoolse) management hoort te liggen of bij de uitgevers van studieboeken/methode, maar in elk geval niet bij de leraren. Anderen willen hun favoriete onderwerpen niet opgeven, al lijken deze nog zo weinig toe te voegen aan de essentiële leerstof.
Ontwikkelingsfase	De leraren hebben duidelijk omschreven wat alle leerlingen moeten kennen voor elk vak, door gedeelde kennis op te bouwen inzake de landelijke standaarden, door belangrijke beoordelingen te bestuderen en op zoek te gaan naar informatie over de slagingskansen wanneer de leerlingen doorstromen naar het volgende niveau. Ze passen langzaam maar zeker het curriculum, het tempo en het onderwijs aan op basis van de bewijzen van het leren van de leerlingen.
Verankeringsfase	De leraren van alle samenwerkende teams hebben er alle vertrouwen in dat ze een haalbaar en gedegen lesprogramma voor hun leerlingen hebben samengesteld. Er is duidelijkheid over de kennis en vaardigheden die de leerlingen in elk lesblok moeten verwerven; de betrokkenheid waarmee ze lesgeven en zich inzetten om de beoogde resultaten te bereiken, maakt de essentiële lessen voor alle leerlingen toegankelijk.

Indicator van een PLG	We werken samen met de collega's van ons team om helder te krijgen op basis van welke criteria we de kwaliteit van het werk van de leerlingen beoordelen. We zijn momenteel aan het warmdraaien met de toepassing van deze criteria, tot we ze allemaal consequent kunnen toepassen.
Introductiefase	Iedere leraar stelt zijn eigen criteria samen om de kwaliteit van het werk van de leerlingen te beoordelen.
Beginfase	De leraren hebben voorbeelden van beoordelingsschalen gekregen om de kwaliteit van het werk van de leerlingen te beoordelen.
Implementatiefase	De leraren werken samen in teams en proberen het werk van de leerlingen te beoordelen op basis van gemeenschappelijke criteria. Ze zetten zich in om de criteria toe te passen op voorbeelden van het werk van de leerlingen, maar dat gebeurt nog niet consequent. De discrepantie leidt tot spanningen in het team.
Ontwikkelingsfase	De leraren werken samen in teams en zijn het eens over de criteria die ze toepassen om de kwaliteit van het werk van de leerlingen te beoordelen. Ze passen de criteria consequent toe.
Verankeringsfase	De samenwerkende lerarenteams maken veelvuldig gebruik van beoordelingen om bewijzen te verzamelen van het leren van hun leerlingen. Ze hebben een stevig en betrouwbaar onderling toetsstelsel geïmplementeerd en gebruiken de resultaten van deze beoordelingen om zich te informeren over hun individuele en collectieve werkwijzen en om deze, waar nodig, te verbeteren. De duidelijkheid van het team stelt de leden in staat om de criteria over te brengen op de leerlingen, die daardoor de kwaliteit van hun eigen werk kunnen beoordelen en actiever betrokken zijn bij hun leerproces.

Indicator van een PLG	We houden toezicht op het leren van alle leerlingen en controleren bijtijds of ze de essentiële kennis en vaardigheden hebben verworven, aan de hand van een serie frequente, in teamverband ontwikkelde, gemeenschappelijke, formatieve beoordelingen die naadloos aansluiten op de belangrijkste toetsen die de leerlingen moeten afleggen.
Introductiefase	Iedere leraar maakt zelf de beoordelingen om het leren van de leerlingen te controleren. De beoordelingen zijn eerder summatief dan formatief. Het kan gebeuren dat een leraar in zijn hele loopbaan nooit te weten komt of hij een bepaalde les of vaardigheid beter of slechter overbrengt dan zijn collega's.
Beginfase	Op bovenschools niveau zijn benchmark-beoordelingen vastgelegd die op gezette tijden in het schooljaar worden afgenomen. De leraren besteden weinig aandacht aan de resultaten daarvan. Het is zelfs zo dat ze veelal geen idee hebben van het nut of de bedoeling van die beoordelingen.
Implementatiefase	De leraren proberen in teamverband gemeenschappelijke beoordelingen samen te stellen. Sommigen van hen proberen zich aan de samenwerking te onttrekken door voor te stellen om de toetsen in het studieboek te gebruiken als gemeenschappelijke beoordelingen. Ook zijn er leden van het bestuur die zich afvragen of de leraren wel de aangewezen personen zijn om goede beoordelingen te maken. Ze vinden dat het bovenschoolse management geautoriseerde beoordelingen moet aanschaffen.
Ontwikkelingsfase	De leraren hebben in teamverband een aantal gemeenschappelijke beoordelingen samengesteld. Ze zijn het eens over de standaarden die aangeven dat een leerling het onderwerp of concept beheerst. De gebruiksvriendelijke resultaten van de gemeenschappelijke beoordelingen geven bijtijds aan hoe het met het leren van de leerlingen is gesteld. De teamleden gebruiken de gegevens om hun toetsen te verbeteren en doeltreffende onderwijsmethoden te ontwikkelen.
Verankeringsfase	De samenwerkende lerarenteams verzamelen regelmatig de bewijzen van het leren van de leerlingen, op basis van frequente, gemeenschappelijke, formatieve beoordelingen. De teamanalyse van de resultaten is de stuwende motor achter het continue verbeteringsproces van de school. De leden beoordelen de effectiviteit van de onderwijsmethoden op basis van indicaties van het leren van de leerlingen, in plaats van op basis van voorkeuren of aannamen. Leraren die moeite hebben met het doceren van een bepaalde vaardigheid, leren van degenen die daarmee juist goede resultaten bereiken. De frequente gemeenschappelijke formatieve beoordelingen voorzien de teams van de essentiële informatie die het begeleidings- en verbeterplan van de school voortdrijft. De beoordelingen zijn formatief omdat (1) ze worden gebruikt om uit te maken welke leerlingen behoefte hebben aan extra tijd en ondersteuning bij het leren, (2) de leerlingen extra tijd en ondersteuning krijgen bij het leren, en (3) de leerlingen een extra kans krijgen om te laten zien dat ze het geleerd hebben.